

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Téma: **Problematika dětských vojáků v mezinárodním právu se zaměřením na africkou regionální úpravu**

Autorka: **Anna Kubíčková**

Téma, které autorka zvolila pro zpracování, je specifické tím, že se zaměřuje na africkou regionální úpravu. V obecné rovině je problematika účasti dětí v ozbrojených konfliktech zpracována. Africký „rozměr“ je však v české odborné literatuře poměrně nový, což je zřejmé i ze seznamu použité literatury, který je tvořen až na výjimky zahraničními prameny. Výběr tématu diplomové práce je tedy nutné hodnotit kladně.

Předkládaná diplomová práce je vedle úvodu a závěru rozdělena do pěti kapitol. V úvodu práce autorka vysvětluje důvody, které ji vedly ke zpracování této problematiky a současně čtenáře stručně seznamuje se strukturou práce, řazením jednotlivých kapitol a použitými prameny.

Po úvodu následuje kapitola s názvem „Ochrana dětského vojáka v mezinárodním právu“. Zde autorka nejprve zmiňuje a porovnává jednotlivá ustanovení Ženevských úmluv z roku 1949 a jejich Dodatkových protokolů z roku 1977, která se k problematice zapojování dětí do ozbrojených konfliktů váží. Na str. 13 při rekapitulaci počtu smluvních stran Dodatkových protokolů, autorka v případě Protokolu II konstatuje, že jej ratifikovalo **pouze** 166 států, což ukazuje na relativitu absolutních čísel v těchto případech. U kterékoli jiné mezinárodní smlouvy (s výjimkou smluv o lidských právech) by takový počet smluvních stran představoval velký úspěch a byl by tak i prezentován. V tomto případě je však autorkou použité slovo „pouze“ na místě tím spíše, zaměřili-li se na státy, které k Protokolům nepřistoupily. Na téže straně si autorka klade otázku, zda jsou Protokoly součástí obyčejového mezinárodního práva, aby si na ni prostřednictvím závěrů Mezinárodního výboru Červeného kříže na následující straně správně odpověděla.

Dále se v kapitole věnuje autorka Úmluvě o právech dítěte. I zde si klade otázku obyčejové povahy Úmluvy, aby následně došla k záporné odpovědi. K povaze Úmluvy o právech dítěte a jejích jednotlivých ustanovení v systému mezinárodního práva by se autorka měla blíže vyjádřit v rámci ústní obhajoby práce. Správně se autorka zastavuje u článku 38 Úmluvy, rozebírá jeho znění a poukazuje na posun, který přinesl Opční protokol z roku 2000. V souvislosti se zněním Protokolu rozebírá důvody a příčiny, které vedly k tomu, že nebylo přijato znění ještě přísnější, pokud jde o účast dětí v ozbrojených konfliktech. Při ústní obhajobě by se autorka mohla zastavit u praktické realizace článku 4 Protokolu, konkrétně s vlastními poznatky, které v této souvislosti získala v rámci svého studia v JAR – jaké konkrétní kroky jednotlivé státy afrického kontinentu podnikají, aby regulovaly činnost nestátních ozbrojených skupin, pokud jde o zapojení dětí do ozbrojených akcí.

Přestože se tato část práce vyznačuje poměrně vysokou mírou deskripce, což ovšem v úvodu práce avizuje sama autorka, prokázala zde diplomantka schopnost srovnání jednotlivých

mezinárodních dokumentů a nalezení jejich slabých míst. Pozitivně je nutné hodnotit zařazení třetího Opčního protokolu k Úmluvě z prosince 2011 do práce. Vzhledem ke struktuře práce by se však jevilo logičtější zařazení této části práce do kapitoly druhé, která se věnuje kontrolním mechanismům.

Následuje krátká kapitola s názvem „Mezinárodní kontrolní mechanismy týkající se ochrany dětských vojáků“, ve které diplomantka stručně zmiňuje smluvní a mimosmluvní mechanismy a funkce Mezinárodního výboru Červeného kříže.

V další části práce s názvem „Ochrana dětského vojáka na regionální úrovni se zaměřením na africký kontinent“ se autorka dostává k meritu práce. Již samotný název této kapitoly stojí za pozornost (stejně v případě názvů předcházejících kapitol) – „dětský voják“ by v ideálním případě neměl vůbec existovat, přesto tato kapitola hovoří o jeho ochraně právě ve vazbě na situaci na africkém kontinentu. V této souvislosti by se autorka mohla v rámci ústní obhajoby zastavit u postavení dítěte v rodině a ve společnosti, srovnat „africké dítě“ s „dítětem evropským“ – zda lze skutečně všechny rozdíly přičíst ekonomické, sociální či společenské situaci v jednotlivých regionech.

Na str. 34 hovoří autorka opakovaně o „vyšších standardech a nárocích na členy Africké unie“ ze strany Africké charty, aby až z následujícího textu nepřímou vyplývalo, že srovnává Africkou chartu s Úmluvou o právech dítěte. Konkrétní srovnání však neprovádí. Vysvětlení by také zasluhovalo konstatování na str. 35, podle kterého „...globální pojetí takového problému má za následek jeho rozříštění.“ – co konkrétně zde má autorka na mysli? Pokud je univerzální systém „rozříštěný“, je africká cesta řešením efektivnějším? Je chyba skutečně pouze v tom, že Úmluva o právech dítěte je svými standardy natolik vzdálená africkým státům, nebo lze vysvětlení najít i jinde?

V následující, čtvrté kapitole s názvem „Regionální kontrolní mechanismy týkající se ochrany dětských vojáků“ stručně a přehledně seznamuje čtenáře s činnostmi a kompetencemi Výboru pro práva a blaho dítěte a Africké komise lidských práv a práv národů. Nezapomíná ani na zřízení Afrického soudu pro lidská práva. Přestože by fungování těchto kontrolních orgánů mohl být věnován větší prostor, to podstatné je v této části práce obsaženo.

V poslední kapitole s názvem „Analýza ochrany dětského vojáka v mezinárodní a africké regionální právní úpravě“. Zde autorka nejprve konstatuje, že „...africká regionální ...úprava týkající se dětských vojáků nabízí velmi důkladný a propracovaný systém, v jednotlivostech ...podrobnější než mezinárodní právní úprava.“, aby následně správně poukázala na jeho nedostatečnou efektivitu. Na str. 44 si autorka klade otázku, proč je nutné v rámci afrického kontinentu přijímat názory a pohledy mezinárodního společenství. S nastíněnou odpovědí (v pouhé jedné větě) nelze úplně souhlasit, proto by se o její zodpovězení mohla diplomantka pokusit v rámci ústní obhajoby práce.

Po obsahové stránce splňuje práce požadavky kladené na tento typ prací. Autorka prokázala schopnost zpracovat zvolené téma způsobem a v kvalitě, který je od tohoto typu prací očekáván. Prokázala schopnost orientace v problematice, což je zřejmé i z rozsáhlého seznamu použitých

literatury. V práci nechybí ani vlastní názory a stanoviska autorky, někdy polemizující či kritické. Přesto v některých momentech autorka problém pouze lehce nastíní, aniž by se pustila do hlubšího rozboru. Bez ohledu na drobné nedostatky práce a uvedené výhrady, nelze zpochybnit její přínos, který je nutné spatřovat v tom, že rozšiřuje okruh odborných prací, které se zabývají problematikou dětských práv.

Také po formální stránce splňuje předložená diplomová práce požadovanou kvalitu. Občasné gramatické chyby, které se v práci objevují, jí zbytečně ubírají na kvalitě, nepředstavují však problém zásadní povahy. Po rozsahové stránce patří práce k těm úspornějším - práci tvoří včetně úvodu a závěru 51 stran textu, včetně seznamu literatury jde o 64 stran textu. Celá práce je doplněna rozsáhlým poznámkovým aparátem.

Na základě celkového posouzení předložené diplomové práce **doporučuji** tuto k ústní obhajobě před komisí a navrhuji hodnocení stupněm „velmi dobře“.

V Praze 10. srpna 2012

JUDr. Monika Bayerová, Ph.D.